

ΕΘΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΜΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ

Σεπτέμβριος 2022 - Αύγουστος 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος Μήνυμα του Διοικητή	3
ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΠ ΤΗΝ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ	6
A. Ένα σύνθετο περιβάλλον πολυεπίπεδων κρίσεων	6
B. Οι κύριες απειλές και η προέλευση τους	7
1. Οι εξωτερικές απειλές	7
2. Κατασκοπευτικές δράσεις	8
3. Τρομοκρατία και Βίαιος εξτρεμισμός	9
4. Η παράνομη μετανάστευση	10
5. Οργανωμένο έγκλημα	12
6. Κυβερνοασφάλεια και Νέες Τεχνολογίες	12
Γ. Ισορροπία μεταξύ Ασφάλειας και Ατομικών Δικαιωμάτων	14
Δ. Η μετεξέλιξη της Υπηρεσίας	15
1. Η αναδιάρθρωση δομών και λειτουργιών	15
2. Η ποιοτική αναβάθμιση του στελεχιακού δυναμικού	16
3. Το άνοιγμα στην κοινωνία και η βελτίωση της εικόνας της Υπηρεσίας	17
Ε. Προετοιμασία για τις προκλήσεις του αύριο	18
Επίλογος	20

ΠΡΟΛΟΓΟΣ | ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ

Όταν τον Αύγουστο του 2022 ο Πρωθυπουργός μου εμπιστεύτηκε τη Διοίκηση της Ε.Υ.Π., σε μία ομολογουμένως δύσκολη στιγμή για την Υπηρεσία, η στόχευση ήταν ξεκάθαρη και αφορούσε, όχι μόνο τη βελτίωση της επιχειρησιακής ικανότητας της Υπηρεσίας, αλλά και τη συνολική επαναξιολόγηση του πλαισίου ελέγχου και εποπτείας της. Άλλωστε, ο ίδιος ο Πρωθυπουργός είχε μόλις ανακοινώσει αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας της με στόχο μια Υπηρεσία πιο αποτελεσματική, πιο σύγχρονη, πιο εξωστρεφή, με μηχανισμούς ελέγχου, αλλά και με καλύτερα εκπαιδευμένο προσωπικό.

Σε αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές κινήθηκε η νέα Διοίκηση στη χρονιά που πέρασε, έχοντας ως προτεραιότητα την ενίσχυση του κύρους και της αξιοπιστίας της Υπηρεσίας, την εξασφάλιση της μεγαλύτερης δυνατής αποτελεσματικότητας στο εθνικό της έργο, με πλήρη σεβασμό των αρχών του δημοκρατικού πολιτεύματος και του κράτους δικαίου.

Στο πλαίσιο αυτό, και με τη θέση σε ισχύ του Νόμου 5002 του Δεκεμβρίου 2022:

- α) θεσμοθετήθηκε Ακαδημία Πληροφοριών και Αντικατασκοπείας για την εκπαίδευση, μετεκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού της Υπηρεσίας αλλά και του δημοσίου γενικότερα,
- β) καθιερώθηκε Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου για τη διασφάλιση της τήρησης της νομιμότητας από όλους,
- γ) ιδρύθηκε Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας για ενίσχυση της εξωστρέφειας της Υπηρεσίας και προβολή του ρόλου της, ενώ
- δ) ορίστηκαν πρόσθετες ασφαλιστικές δικλίδες για τις άρσεις του απορρήτου των επικοινωνιών.

Παράλληλα είναι σε εξέλιξη η οργανωτική αναδιάρθρωση της Υπηρεσίας, για περισσότερη αποτελεσματικότητα στη συλλογή και ανάλυση πληροφοριών αλλά και για καθιέρωση αξιοκρατικών και διαφανών διαδικασιών πρόσληψης, προαγωγών, μεταθέσεων, ορισμών σε θέσεις ευθύνης. Επίσης εντείνονται οι προσπάθειες για τεχνολογική αναβάθμισή της, που πέραν των άλλων περιλαμβάνουν και μεθόδους, μέσα και μέτρα, σε σχέση με την κυβερνοασφάλεια, εδραιώνοντας τον καθοριστικό ρόλο της και στον κρίσιμο και ταχύτατα αναπτυσσόμενο αυτό τομέα.

Στην χρονιά που πέρασε η ΕΥΠ, με πύκνωση των επαφών της σε διεθνές επίπεδο, με διεύρυνση του δικτύου της, τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό, με ορθολογική χρήση των σχέσεων, των πηγών και των μέσων της, ήταν σε θέση να εκπληρώσει την αποστολή της, ενημερώνοντας τις αρμόδιες Αρχές με πληροφορίες που έτυχαν κατάλληλης αξιοποίησης για τη λήψη μέτρων προς απόκρουση απειλών, προάσπιση της εθνικής ασφάλειας, προστασία του δημοκρατικού πολιτεύματος και καταπολέμηση του εγκλήματος.

Η αποκάλυψη της παρουσίας και του τρόπου δράσης στην Ελλάδα ειδικής κατηγορίας κατασκόπων, η αποτροπή τρομοκρατικής ενέργειας κατά συγκεκριμένης ομάδας συμπολιτών μας και η εξάρθρωση του δικτύου που την προετοίμαζε, οι αποκαλύψεις για τον τρόπο που κυκλώματα, αλλά και ορισμένες ΜΚΟ δρουν σε σχέση με μεταναστευτικές ροές, εκμεταλλευόμενα ανθρώπινα δράματα, αλλά και ενίοτε συνειδητά εξαπατώντας Αρχές και Κοινή Γνώμη, είναι μερικές μόνο από τις δράσεις της Υπηρεσίας που έτυχαν ιδιαίτερης προβολής. Προβολής όμως έτυχε και ο ρόλος της Υπηρεσίας μας στην αποκάλυψη στοχεύσεων και μεθοδεύσεων τρίτων χωρών σε εθνικά ευαίσθητες περιοχές, στην εξιχνίαση δράσεων κυκλωμάτων εγκληματικών οργανώσεων και στην καλύτερη κατανόηση των αιτιών για σειρά ανθρωπογενών καταστροφών που έπληξαν τη χώρα. Η ΕΥΠ δεν αποζητά δημόσια εύσημα καθώς οι δράσεις της, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, δεν τυγχάνουν δημοσιότητας, γιατί δεν πρέπει να τυγχάνουν δημοσιότητας. Γίνονται όμως γνωστές, σε όσους χρειάζεται να τις ξέρουν και οι οποίοι έχουν πλήρη επίγνωση του κρίσιμου ρόλου της στην προάσπιση της εθνικής Ασφάλειας.

Η έκθεση προτεραιοτήτων και τομέων δράσης, που για πρώτη φορά ανακοινώνει η Υπηρεσία, αποτελεί καινοτομία και μια προσπάθεια να γίνει αντιληπτό, τόσο από εξοικειωμένους με τέτοια θέματα αξιωματούχους, ειδικούς και επαγγελματίες, όσο και από το ευρύτερο κοινό, το έργο της Ε.Υ.Π. την περίοδο Σεπτεμβρίου 2022 - Αυγούστου 2023, αλλά και η σημασία της Αποστολής της στην σημερινή συγκυρία.

Είναι γεγονός ότι σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει σε πολλές άλλες χώρες με επίσης δημοκρατική παράδοση, όπου όμως οι Υπηρεσίες Πληροφοριών απολαμβάνουν της πλήρους εμπιστοσύνης του λαού και αναγνωρίζονται ως θεσμός κρίσιμης σημασίας για την ασφάλεια και ευημερία της χώρας, στην Ελλάδα, για μια σειρά λόγων

που παραπέμπουν στην ταραγμένη ιστορία μας με εμφυλίου και δικτατορικά, ή και αυταρχικά, καθεστώτα, η Ε.Υ.Π. πρέπει ακόμα να προσπαθήσει αρκετά για να κατακτήσει στην κοινή συνείδηση, τη θέση που πρέπει να έχει ως ένας εθνικός κρατικός φορέας στην υπηρεσία, του κράτους και του λαού, στο σύνολό του.

Στην κατεύθυνση αυτή ελπίζουμε να λειτουργήσει η δημοσίευση της ετήσιας έκθεσης της Υπηρεσίας μας, με την οποία εγκαινιάζεται και στη χώρα μας μια πρακτική που έχει δοκιμαστεί με επιτυχία από πολλές αντίστοιχες υπηρεσίες στο εξωτερικό. Φιλοδοξία μας είναι η έκθεση αυτή (που αναγκαστικά ο τρόπος σύνταξής της υπαγορεύεται από τη φύση και τα όρια δημοσιότητας που επιτρέπει η αποστολή της) να καθιερωθεί ως ετήσια καταγραφή προτεραιοτήτων και αποτελεσμάτων επιλεγμένων δράσεων ανά τομέα, για ενημέρωση, όχι μόνο των άμεσα ενδιαφερόμενων για θέματα εθνικής ασφάλειας, φορέων, αξιωματούχων και ειδικών, μέσα και έξω από τη χώρα, αλλά κυρίως του ελληνικού λαού, που πρέπει και δικαιούται να έχει την πληρέστερη δυνατή εικόνα για δράσεις και λειτουργίες που εκτελούνται στο όνομα της προάσπισης των δικών του ζωτικών συμφερόντων.

Ο Διοικητής
Θεμιστοκλής Δεμίρης

ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΠ ΤΗΝ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ

A. Ένα σύνθετο περιβάλλον πολυεπίπεδων κρίσεων

Το διεθνές περιβάλλον ασφάλειας παρέμεινε και την περίοδο Σεπτεμβρίου 2022-Αυγούστου 2023 μια περίπλοκη, πολυπρισματική και δυναμικά μεταβαλλόμενη πραγματικότητα. Οι προκλήσεις που σταθερά καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε ως χώρα με συγκεκριμένη πρόσφατη ιστορία, ως περιφερειακή δύναμη σε μια “δύσκολη” γειτονιά, στα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε., ως δημοκρατία και κράτος δικαίου, αλλά και ως σύγχρονη ευρωπαϊκή χώρα προσδιορίζονται από γεωστρατηγικούς παράγοντες, από πολιτικές οικονομικές και κοινωνικές μεταβλητές, από θρησκευτικές και ιδεολογικές αντιπαραθέσεις, από ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις αλλά, πλέον όλο και περισσότερο και από περιβαλλοντικές και κλιματολογικές παραμέτρους.

Ο κόσμος μας μεταβάλλεται ταχύτατα και δυναμικά, και οι παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η κλιματική κρίση, οι μετακινήσεις πληθυσμών και οι πανδημίες, δημιουργούν συνθήκες που επηρεάζουν καταλυτικά τις περισσότερες περιοχές του πλανήτη. Η καλπάζουσα εξέλιξη της τεχνολογίας, οι προκλήσεις της τεχνητής νοημοσύνης και οι νέες διαστάσεις του διαδικτύου των πραγμάτων έχουν μεταβάλει, τις ανάγκες και τις δυνατότητες των Κρατών, τις λειτουργίες και αντοχές των υποδομών και κυρίως την καθημερινότητα των πολιτών.

Τα τελευταία χρόνια ζούμε σε μία εποχή αλληπάλληλων κρίσεων σε διαφορετικά επίπεδα (οικονομία, πολιτική, ασφάλεια, κλίμα, μετανάστευση). Σε αρκετές μάλιστα περιπτώσεις έχουμε την ταυτόχρονη εξέλιξη πολλαπλών κρίσεων. Χαρακτηριστική περίπτωση ο Φεβρουάριος-Μάρτιος του 2020, όταν η Ελλάδα έπρεπε να αντιμετωπίζει τόσο την πανδημία όσο και την συνοριακή κρίση στον Έβρο. Οι πολλαπλές κρίσεις προκαλούν επιπτώσεις αισθητές σε πολλούς τομείς μεταξύ των οποίων και της εσωτερικής ασφάλειας.

Επιπρόσθετα, στο σημερινό περίπλοκο, διασυνδεδεμένο και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον η έννοια των υβριδικών απειλών είναι υψίστης σημασίας για όλα τα Κράτη. Οι Υπηρεσίες Πληροφοριών διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στον εντοπισμό, την ανάλυση και την αντιμετώπιση αυτών των νέας μορφής απειλών που συνδυάζουν συμβατικές και αντισυμβατικές τακτικές. Μέσω των απειλών αυτών μπορεί να αμφισβητηθεί η εθνική ασφάλεια σε διάφορα μέτωπα, από επιθέσεις στον κυβερνοχώρο και εκστρατείες παραπληροφόρησης έως συγκρούσεις μέσω αντιπροσώπων και οικονομικό καταναγκασμό. Η γεωστρατηγική θέση της Ελλάδας, η δομή της διοίκησης της, η φύση του πολιτεύματος της και ο τρόπος λειτουργίας της κοινωνίας και οικονομίας της την καθιστούν ελκυστικό στόχο τέτοιου είδους απειλών.

Η ΕΥΠ οφείλει να διατηρεί μια ολοκληρωμένη κατανόηση των αναδυόμενων τεχνολογιών, των γεωπολιτικών αλλαγών και των στρατηγικών κρατικών και μη φορέων για την αποτελεσματική πρόβλεψη, αξιολόγηση και μετριασμό των υβριδικών επιθέσεων και απειλών. Αυτό απαιτεί προσαρμοστικές, διεπιστημονικές ομάδες ικανές να συνεργάζονται διασυνοριακά, καθώς αυτές οι απειλές συχνά υπερβαίνουν τα παραδοσιακά όρια. Προς την κατεύθυνση αυτή η Υπηρεσία έχει ήδη αρχίσει τις απαραίτητες διεργασίες. Η επιτυχία στην αντιμετώπιση υβριδικών απειλών είναι ζωτικής σημασίας, όχι μόνο για την εθνική ασφάλεια, αλλά και για τη διατήρηση της σταθερότητας και της ανθεκτικότητας σε ένα όλο και πιο περίπλοκο παγκόσμιο τοπίο.

Στην νέα ατζέντα ασφάλειας έχουν ενσωματωθεί οι ενδοκρατικές συγκρούσεις, η εθνοτική και η θρησκευτική βία, η τρομοκρατία, ο αυταρχισμός, η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η έμφυλη βία, το οργανωμένο έγκλημα, αλλά και οι μεγάλες προκλήσεις της ανθρωπότητας όπως η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, οι πανδημίες, η ενεργειακή ανασφάλεια, οι μεταναστευτικές πιέσεις, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και η κλιματική κρίση, καθώς και τα ζητήματα του κυβερνοχώρου.

Η ΕΥΠ, αναγνωρίζοντας τις διαγραφόμενες όλο και πιο έντονα στον ορίζοντα προκλήσεις για τη βασιζόμενη σε κανόνες διεθνή τάξη, προσαρμόζεται διαρκώς και άμεσα σε αυτό το πολυδιάστατο φάσμα προκλήσεων, με χρήση όλων των μέσων που διαθέτει, ώστε να είναι σε θέση να εκπληρώνει, όσο πιο αποτελεσματικά γίνεται τον εθνικό της ρόλο. Καθώς δε, πέραν της εθνικής, σε πολλές από τις προκλήσεις αυτές υπάρχει και σαφής διεθνής διάσταση η ΕΥΠ εντείνει τη συνεργασία της με ομόλογες Υπηρεσίες ενισχύοντας συνεχώς την ήδη πολύ υψηλή αποδοχή της.

B. Οι κύριες απειλές και η προέλευση τους

1. Οι εξωτερικές απειλές

Παράλληλα με τις έντονες προσπάθειες σε διπλωματικό επίπεδο για επίλυση διμερών θεμάτων και για προώθηση της ειρήνης και της ασφαλείας στην ευρύτερη περιοχή, η χώρα μας είναι υποχρεωμένη να διατηρεί υψηλό βαθμό εγρήγορσης έναντι κάθε μορφής εξωτερικών απειλών. Η καλύτερη δυνατή κατανόηση του εύρους και της φύσης των απειλών αυτών και των μέσων που μπορεί να μετέρχονται όσοι τις υιοθετούν, για την υλοποίησή τους, αποτέλεσε σταθερή προτεραιότητα της Υπηρεσίας την χρονιά που πέρασε, η οποία φρόντισε να ενημερώνει συστηματικά και έγκαιρα για τις πληροφορίες που συλλέγει και τα αποτελέσματα των ερευνών της, αρμόδιους φορείς και πολιτική ηγεσία. Ιδιαίτερη προσοχή

δόθηκε σε εθνικά ευαίσθητες περιοχές αλλά και τομείς όπου η δράση τρίτων συχνά δρα υπονομευτικά των εθνικών πολιτικών και προτεραιοτήτων για την εξυπηρέτηση δικών τους στοχεύσεων, που απειλούν την εθνική μας ασφάλεια.

Η παρακολούθηση εξελίξεων σε χώρες κρίσιμης σημασίας, η διερεύνηση προθέσεων αλλά και τρωτοτήτων των πηγών προέλευσης των απειλών, επίσης απετέλεσε βασικό καθήκον της Υπηρεσίας μας.

Στο πλαίσιο των ως άνω προτεραιοτήτων η ΕΥΠ υποστήριξε με πληροφορίες και εκτιμήσεις το έργο της Κυβέρνησης και του Πρωθυπουργού και την αποστολή εθνικών φορέων (όπως ΥΠ.ΕΞ., Γ.Ε.ΕΘ.Α., ΕΛ.ΑΣ., Π.Σ. και Λ.Σ. - ΕΛ.ΑΚΤ.), προκειμένου να διαμορφωθεί εκ μέρους τους η ακριβέστερη δυνατή εικόνα για τη φύση, το εύρος, το βαθμό αμεσότητας των τυχόν απειλών, αλλά φυσικά και για να αποτραπεί κάθε είδους ενδεχόμενος αιφνιδιασμός της χώρας μας. Παράλληλα, διαβίβασε πλήθος διαβαθμισμένων πληροφοριών σε εθνικούς φορείς και συνεργαζόμενες υπηρεσίες, με στόχο την υποβοήθηση στη λήψη ορθολογικών και κομβικών για τα εθνικά συμφέροντα αποφάσεων, με κριτήριο και την προώθηση της εθνικής ασφάλειας και την προώθηση των εθνικών συμφερόντων της χώρας.

Προς την κατεύθυνση αυτή, σημαντική ήταν η συμβολή της στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων εξωτερικών απειλών, στην εξουδετέρωση κακόβουλων δραστηριοτήτων και στην ανάσχεση παρασκηνιακής πολιτικής και οικονομικής διείσδυσης σε εθνικά ευαίσθητες περιοχές, ενώ συγχρόνως η Υπηρεσία προέβη στη συστηματική ενημέρωση των ελληνικών Αρχών με στόχο την επαγρύπνηση αναφορικά με τους κινδύνους ασφαλείας που ενέχει η χρήση και η εγκατάσταση ύποπτης προέλευσης τεχνολογικού εξοπλισμού σε κρίσιμες υποδομές της χώρας.

2. Κατασκοπευτικές δράσεις

Η κατασκοπευτική και η δράση ξένων παραγόντων έχουν εξελιχθεί σε κύριες απειλές ασφαλείας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αντανακλώντας τις παγκόσμιες τάσεις. Η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών έχει πλήρη επίγνωση των κινδύνων που περικλείουν αλλά και της σημασίας που έχει για τη χώρα μας και την ευρωπαϊκή συνοχή, η αποτελεσματική καταπολέμησή τους, αφού, αν δεν αντιμετωπιστούν έγκαιρα, μπορούν να υπονομεύσουν την εθνική μας κυριαρχία και την ασφάλεια της χώρας. Όταν εχθρικοί ξένοι παράγοντες επιδιώκουν να αποκτήσουν πρόσβαση σε κρίσιμες πληροφορίες αναφορικά με τις αμυντικές ικανότητες, τις τακτικές και στρατηγικές μας στοχεύσεις, τις ενδεχόμενες τρωτότητες κρίσιμων υποδομών, τις οικονομικές προτεραιότητες και τις τεχνολογικές δυνατότητες της χώρας μας, σε ευαίσθητους τομείς, απαιτείται αυξημένη προσοχή και κινητοποίηση. Η ΕΥΠ αντιμετώπισε αυτές τις προκλήσεις, τόσο με τα δικά της δίκτυα και μέσα, όσο και μέσω συνεργασίας με τους ευρωπαίους και παγκόσμιους εταίρους μας. Καθώς συνήθως, οι επιδόσεις στον τομέα αυτό αφορούν πρόληψη και αποτροπή και οι σχετικές δράσεις, όσο πιο νωρίς εκδηλώνονται, τόσο καλύτερα, δεν λαμβάνουν και δεν πρέπει να λαμβάνουν δημοσιότητα.

Από τις υποθέσεις όμως που έτυχαν δημοσιότητας χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεσματικής χρήσης διάφορων μέσων και δυνατοτήτων για αποτροπή κατασκοπευτικής ήταν η αποκάλυψη του

τρόπου δράσης και διείσδυσης ξένης κατασκόπου, υπό βαθύ κάλυμμα στην χώρα μας, την περασμένη άνοιξη. Η υπόθεση αυτή είναι αποκαλυπτική του τρόπου σκέψης και δράσης των ξένων υπηρεσιών πληροφοριών, καθώς για την οικοδόμηση της ψευδούς ταυτότητας της εν λόγω κατασκόπου εργάστηκαν συστηματικά για πολλά έτη με την κατάλληλη εκμετάλλευση προσώπων, διαδικασιών και φορέων. Είναι προφανές ότι η δράση της συγκεκριμένης κατασκόπου δεν θα περιοριζόταν στην ελληνική επικράτεια, αλλά θα επεκτεινόταν σε όλη την Ευρώπη και σε άλλες χώρες, όπου θα μπορούσε εύκολα και με ασφάλεια να μεταβαίνει και να δρα κάνοντας χρήση του ελληνικού διαβατηρίου της. Για αυτό και η υπόθεση προσέλκυσε το ενδιαφέρον πολλών ομολόγων Υπηρεσιών αλλά και της διεθνούς κοινής γνώμης.

Μεταξύ των υποθέσεων όμως, που επίσης έγιναν δημόσια γνωστές, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η υπόθεση ξένου υπηκόου που προβλήθηκε από ομόλογη ευρωπαϊκή Υπηρεσία ως συνδεδεμένος με ξένες Υπηρεσίες Πληροφοριών, ο οποίος αποκαλύφθηκε ότι είχε αποκτήσει την ελληνική υπηκοότητα με την προσκόμιση πλαστών δικαιολογητικών. Η ανταπόκριση των αρμόδιων ελληνικών Αρχών μετά από συνεργασία με την Υπηρεσία μας επέφερε την ανάκληση της ελληνικής ιθαγένειας που του είχε χορηγηθεί.

3. Τρομοκρατία και Βίαιος εξτρεμισμός

Όσο κι αν την τρέχουσα περίοδο ορισμένες τρομοκρατικές οργανώσεις, όπως η ISIS, φάνηκε να έχουν υποστεί πλήγματα που έχουν περιορίσει ή τις έχουν υποχρεώσει να αναπροσαρμόσουν τη δράση τους, είναι γεγονός ότι έχουν αναδυθεί, είτε διάφορες περιφερειακές ομάδες συνδεδεμένες με αυτές, είτε άλλες διακριτές τρομοκρατικές οργανώσεις, που δρουν, υποκαθιστώντας τις, σε συγκεκριμένες περιοχές. Παράλληλα, το φαινόμενο των «μοναχικών λύκων» έχει ενισχυθεί.

Σε κάθε περίπτωση η τρομοκρατία παραμένει μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις για την ασφάλεια παγκοσμίως και για την χώρα μας. Η συστηματική αξιοποίηση του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η δυνατότητα ανάληψης άμεσης δράσης στα πεδία των μαχών και η διεύρυνση της δεξαμενής ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης τρομοκρατών, είχε ως αποτέλεσμα την κινητοποίηση και ένταξη σε τρομοκρατικές οργανώσεις ενός ιδιαίτερα μεγάλου αριθμού ατόμων από όλο τον κόσμο. Η τζιχαντιστική προπαγάνδα στον χώρο του διαδικτύου εξελίχθηκε και πραγματοποιείται κυρίως μέσα από κρυπτογραφημένες πλατφόρμες επικοινωνίας, διάφορα fora στο «σκοτεινό διαδίκτυο» (dark web), με την χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και πλατφορμών επικοινωνίας διαδικτυακών παιχνιδιών.

Καθώς, η διεθνής τρομοκρατία παραμένει σημαντική απειλή για όλο τον κόσμο αλλά και για την Ελλάδα, οι ελληνικές αρχές βρίσκονται σε διαρκή επαγρύπνηση. Η γεωγραφική θέση της χώρας στα εξωτερικά σύνορα της Ευρώπης και το γεωπολιτικό της αποτύπωμα συνιστούν πρόσθετο λόγο επαγρύπνησης, κυρίως λόγω της ενδεχόμενης διέλευσης από τη χώρα μας ατόμων, τα οποία μετακινούνται από και προς τις εμπόλεμες ζώνες με αδιευκρίνιστους σκοπούς.

Οι εξτρεμιστικές ενέργειες που έχουν σημειωθεί στην χώρα μας τις τελευταίες δεκαετίες προέρχονται τόσο από τον ακροαριστερό και αναρχικό χώρο, όσο και από τον βίαιο ακροδεξιό

εξτρεμιστικό χώρο. Οι συγκεκριμένοι χώροι έχουν έντονη όσμωση και διεθνή διασύνδεση με εξτρεμιστικές ομάδες προερχόμενες από την Ευρώπη και άλλες Ηπείρους. Υπάρχουν επίσης βίαιες ακτιβιστικές και εξτρεμιστικές ομάδες που εμπνέονται από ακραίες αντιλήψεις, καθώς και από διάφορες θεωρίες συνωμοσίας, που ενισχύθηκαν περισσότερο κατά την περίοδο της πανδημίας και των οποίων η δράση συχνά εκφεύγει του νόμου και μπορεί να καταφεύγει στη βία.

Για την καταπολέμηση όλων των μορφών της τρομοκρατίας και την αποτροπή πληγμάτων κατά της εσωτερικής μας ασφάλειας η Υπηρεσία μας συνεργάστηκε στενά με διεθνείς εταίρους και εγχώριες Υπηρεσίες λειτουργώντας τόσο διερευνητικά όσο και προληπτικά, αλλά και συμβάλλοντας στην καταστολή τέτοιων δράσεων.

Σε πάρα πολλές περιπτώσεις, πληροφορίες που διαβιβάστηκαν στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, σχετικά με τη διενέργεια προπαρασκευαστικών ενεργειών για την πραγματοποίηση τρομοκρατικών επιθέσεων στην χώρα μας, οδήγησαν σε κοινές επιχειρήσεις στην Αθήνα και την περιφέρεια, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα τις συλλήψεις αλλοδαπών υπηκόων. Παράλληλα σημαντική ήταν και η υποστήριξη και τεκμηρίωση κατηγοριών για ένταξη και συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση, αλλοδαπών υπηκόων, που, μετά τον εντοπισμό τους από την Ε.Υ.Π., συνελήφθησαν από την Ελληνική Αστυνομία, ως μέλη τρομοκρατικής οργάνωσης και καταδικάστηκαν.

Με στόχο την αποτροπή φαινομένων που μπορεί να συνδέονται με τη διεθνή τρομοκρατία, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών τελεί υπό διαρκή επαγρύπνηση προκειμένου να εντοπίσει δυνητικά φαινόμενα ριζοσπαστικοποίησης και σε δομές φιλοξενίας μεταναστών, άτυπους χώρους λατρείας, σωφρονιστικά καταστήματα και κέντρα κράτησης.

Η Υπηρεσία καλείται σε συνεργασία με τους εθνικούς και διεθνείς εταίρους της, να συνδράμει επίσης στην έγκαιρη πληροφόρηση για την ενδεχόμενη παρείσφρηση τρομοκρατών στις μεταναστευτικές ροές και τη χρησιμοποίηση της ελληνικής επικράτειας, πριν τη μετάβαση τους σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα. Στο πλαίσιο αυτό, παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς κινδύνους για την εθνική ασφάλεια ή/και τις σχέσεις με τρίτες χώρες που μπορεί να πηγάζουν από τη δράση ατόμων ή/και ομάδων στις δομές φιλοξενίας μεταναστών και παρεμβαίνει βοηθώντας στην καλύτερη κατανόηση καταστάσεων και κινδύνων για την αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων, με στόχο τη λήψη μέτρων, που μπορεί να κυμαίνονται από την παρακολούθηση κινήσεων, έως την απέλαση ή/και μετεγκατάσταση διακριτών ή/και οργανωμένων ομάδων σε άλλες δομές.

Συγχρόνως, οι έρευνες και οι συνεργασίες εστιάζονται και στους κινδύνους από τη μελλοντική αποφυλάκιση καταδικασθέντων για τρομοκρατία ή εγκλημάτων που ριζοσπαστικοποιήθηκαν στη φυλακή.

4. Η παράνομη μετανάστευση

Το μεταναστευτικό είναι η σημαντικότερη ίσως πρόκληση της εποχής μας σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι μετακινήσεις πληθυσμών έχουν διαφορετικές αιτίες και απαιτούν τον συνδυασμό πολλών και διαφορετικών πολιτικών και μέσων για τον έλεγχο και τη διαχείρισή τους. Πρόκειται για ένα πολύπλοκο σύμπλεγμα ασφάλειας όπου συναντάται η εθνική και ευρωπαϊκή

ασφάλεια με τα ανθρώπινα δικαιώματα, με τις επιπτώσεις να εκτείνονται σε πολλαπλά πεδία.

Μετά από την σχετική ύφεση που παρατηρήθηκε, σε σχέση με την δραματική έξαρση του φαινομένου το 2020, με αποκορύφωμα την κρίση στον Έβρο, στο τέλος της υπό εξέταση περιόδου, και πάλι το μεταναστευτικό ζήτημα άρχισε να οξύνεται στη χώρα, με τις ροές στα χερσαία και στα θαλάσσια σύνορά μας να αυξάνονται εντυπωσιακά και να δημιουργούν εκ νέου προβλήματα σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, αλλά και κινδύνους για την εθνική μας ασφάλεια. Η εργαλειοποίηση του δράματος χιλιάδων ανθρώπων που αναζητούν καλύτερη τύχη, από αδίστατους διακινητές και παράνομα κυκλώματα του οργανωμένου εγκλήματος, που δρουν με την ανοχή, την ενθάρρυνση ή και τη συνεργασία τρίτων, κυβερνητικών και μη κυβερνητικών, παραγόντων, οδηγεί σε δύσκολα διαχειρίσιμες καταστάσεις, με ευρύτερη κοινωνική αλλά και βαθιά ανθρώπινη διάσταση, οι οποίες απαιτούν δύσκολους χειρισμούς στη βάση έγκαιρων και έγκυρων διαπιστώσεων.

Στο κρίσιμο αυτό ζήτημα η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών παρείχε πληροφορίες και εκτιμήσεις για την έγκαιρη διαχείριση και αντιμετώπιση μεταναστευτικών ροών, που είχαν κατεύθυνση την ελληνική επικράτεια και κυρίως τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και τον Έβρο, συμβάλλοντας και στην καταπολέμηση εκστρατειών παραπληροφόρησης, που επιχειρήθηκαν από ξένους δρώντες.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου που εξετάζει η έκθεση αυτή, η Υπηρεσία, μέσω του πληροφοριακού της δικτύου και της ενδελεχούς και διακριτικής επιχειρησιακής της έρευνας, συνέβαλε καθοριστικά στην αποκάλυψη της αλήθειας σε υποθέσεις που απειλούσαν να πλήξουν το κύρος της χώρας, στην εξάρθρωση δικτύων παράνομης διακίνησης με διεθνικό χαρακτήρα, στην ανάδειξη νέων μεταναστευτικών διαδρομών, καθώς και στην καταγραφή και αποτύπωση του αμφιλεγόμενου, έως και ποινικά κολάσιμου, ρόλου συγκεκριμένων μελών ΜΚΟ.

Πέραν όμως των φαινομένων αυτών, που φυσικά απασχολούν την Υπηρεσία μας, οι προσπάθειες διείσδυσης σε μεταναστευτικούς πληθυσμούς τρομοκρατικών στοιχείων, οι τάσεις ριζοσπαστικοποίησής τους και η χρήση τους για αποσταθεροποιητικές ενέργειες, επίσης μας απασχόλησαν κατά προτεραιότητα τη χρονιά που πέρασε, με τη συνεργασία μας με αρμόδιες ελληνικές Αρχές αλλά και ξένες Υπηρεσίες να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική.

Ενδεικτικά επισημαίνονται, οι ακόλουθες, ήδη δημοσιευμένες, πολύκροτες υποθέσεις που εξιχνιάστηκαν με την καθοριστική συμβολή της Υπηρεσίας.

- Το Νοέμβριο του 2022, στο πλαίσιο πληροφοριακής επιχείρησης, αποκαλύφθηκε κατασκευασμένο αφήγημα μεταναστών σχετικά με την δήθεν ύπαρξη νεκρού ανηλίκου κοριτσιού σε παρέβρια περιοχή. Μάλιστα, αναδείχτηκε ο κομβικός ρόλος συνεργατών και μελών ΜΚΟ που καθοδηγούσαν για τη δημιουργία του προβαλλόμενου αφηγήματος, με απώτερο στόχο την άσκηση πίεσης στις ελληνικές Αρχές, προκειμένου να εξασφαλιστεί η περισυλλογή τους και η παροχή ασύλου.
- Τον Απρίλιο του 2023 αποκαλύφθηκε ο τρόπος δράσης κυκλώματος παράνομης διακίνησης μεταναστών στην Λέσβο. Κατά την έρευνα μας αποτυπώθηκε ο μηχανισμός που ενεργοποιείτο για τη διακίνηση των μεταναστών, ενώ αποσαφηνίστηκε ο τρόπος δράσης των διακινητών. Με την αξιοποίηση των πληροφοριακών αυτών δεδομένων, η Ελληνική Αστυνομία σχημάτισε δικογραφία σε βάρος 21 ατόμων, μεταξύ των οποίων διακινητές και μέλη ΜΚΟ.

- Τον Ιούνιο του 2023 ως αποτέλεσμα συλλογής και ενδελεχούς ανάλυσης πληροφοριών από την Υπηρεσία μας επετεύχθη, η εξάρθρωση διεθνικού κυκλώματος παράνομης διακίνησης μεταναστών, τα μέλη του οποίου δρούσαν στην Τουρκία έχοντας ως πρώτη πύλη εισόδου στην χώρα μας την Κω. Κατά την έρευνα ταυτοποιήθηκαν τα μέλη του κυκλώματος και συνελήφθησαν από το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή.

5.Οργανωμένο έγκλημα

Από την ατζέντα μας δεν θα μπορούσε να απουσιάζει το οργανωμένο έγκλημα, ένα πολυσύνθετο φαινόμενο, το οποίο γεννιάται, εξελίσσεται και διαμορφώνεται, προσαρμοζόμενο συνεχώς και με ταχύτητα σε τρέχουσες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές διεργασίες, οι οποίες εκ των πραγμάτων γεννούν ευκαιρίες με χαμηλό ρίσκο και υψηλό κέρδος για τέτοιου είδους δράσεις. Συχνά δε οι δράσεις αυτές άπτονται και θεμάτων εθνικής ασφάλειας.

Οι πλέον επικίνδυνες μορφές του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα είναι η παράνομη διακίνηση μεταναστών, το εμπόριο ναρκωτικών και όπλων, η λαθραία διακίνηση αγαθών, η εμπορία ανθρώπων και η δράση οργανωμένων εγκληματικών ομάδων που ελέγχουν τομείς και λειτουργούν με οργάνωση και δομή «μαφίας» (μαστροπεία, προστασία, εκβιασμοί, απαγωγές κ.ά.).

Πέραν των παραπάνω μορφών οργανωμένου εγκλήματος, ως ιδιαίτερως σημαντικά αξιολογούνται τα εγκλήματα κατά της περιουσίας, η διαφθορά, το ξέπλυμα «μαύρου χρήματος» και η διείσδυση των εγκληματικών οργανώσεων στην νόμιμη οικονομία της χώρας.

Η διασύνδεση του οργανωμένου εγκλήματος με την τρομοκρατία και η διασυννοριακή διάστασή του αποτελούν καίριες συνιστώσες του ενδιαφέροντος μας. Η Υπηρεσία μας με πληροφορίες που συνέλεξε, ανακάλυψε, διασταύρωσε και αξιοποίησε, στη βάση της δικής της διακριτής εμπειρογνωμοσύνης, συνεισέφερε σημαντικά στην εξάρθρωση δικτύων από τις αρμόδιες αρχές και τελικά την δίωξη των εμπλεκομένων σε έκνομες ενέργειες .

Στον τομέα του οργανωμένου εγκλήματος, στο εξεταζόμενο χρονικό διάστημα, οι δράσεις της Υπηρεσίας μας (που πάντα δρα επικουρικά των πλέον αρμόδιων για το θέμα Αρχών) έφεραν αποτελέσματα στην εξιχνίαση υποθέσεων ανθρωποκτονιών, στον εντοπισμό και την κατάσχεση ποσοτήτων λαθραίων καπνικών προϊόντων, στον εντοπισμό και δέσμευση φορτίων στρατιωτικού υλικού και υλικών διττής χρήσης, στην εξάρθρωση οργανωμένων εγκληματικών δικτύων, μέχρι και κυκλωμάτων παράνομων υιοθεσιών.

6. Κυβερνοασφάλεια και Νέες Τεχνολογίες

Η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας, η κατοχή και χρήση προηγμένων μέσων από ένα όλο και ευρύτερο σύνολο δρώντων, που στρέφονται, η μπορούν να στραφούν εναντίον συστημάτων και υποδομών της χώρας μας, εμποδίζοντας την ομαλή λειτουργία τους, εκβιάζοντας ενέργειες και τελικά απειλώντας την εθνική μας ασφάλεια, καθιστά αναγκαία την όσο γίνεται καλύτερη θωράκιση της χώρας έναντι τέτοιων κακόβουλων ενεργειών.

Στις σχετικές προσπάθειες η ΕΥΠ έχει κεντρικό ρόλο, αφού η νομοθεσία της έχει αναθέσει σχετικά καθήκοντα.

Ήδη και την χρονιά που πέρασε η Υπηρεσία ήταν σε θέση να διαπιστώσει πλήθος επιθέσεων τέτοιου είδους και να βοηθήσει στην επιτυχή απόκρουση και αντιμετώπισή τους. Παράλληλα φροντίζει να παρακολουθεί τεχνολογικές εξελίξεις και να αναβαθμίζει τα στη διάθεσή της μέσα, με στόχο την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση κυβερνοεπιθέσεων, αλλά και άλλων ενεργειών που απειλούν την ομαλή λειτουργία κρατικών φορέων αλλά και την ασφάλεια επικοινωνιών των κρατικών αξιωματούχων. Η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.) αποτελεί βασική συνιστώσα στον τομέα της κυβερνοασφάλειας της χώρας και συγκεκριμένα:

Ως Αρχή Ασφαλείας Πληροφοριών (INFOSEC) είναι αρμόδια για τη σύνταξη πολιτικών ασφαλείας και οδηγιών διαχείρισης των διαβαθμισμένων πληροφοριών και δικτύων, αναλαμβάνει συντονιστικό ρόλο στην προστασία των κρατικών φορέων σε κάθε είδους σχετικά περιστατικά ασφάλειας και ενισχύεται με τεχνολογίες και εργαλεία αιχμής. Επιπλέον, παρέχει συμβουλές, οδηγίες και τεχνική συνδρομή σε φορείς του Δημοσίου για θέματα ασφαλείας επικοινωνιών και πληροφοριακών συστημάτων, ενώ εκδίδει πολιτικές για διαβαθμισμένα κυβερνητικά συστήματα, αξιολογεί και πιστοποιεί διαβαθμισμένα προϊόντα επικοινωνιών και πληροφορικής. Στο πλαίσιο αυτό, πλήθος ήταν οι σχετικές δράσεις την υπό εξέταση περίοδο.

Απέστειλε επίσης, συστηματικά εθνικές συνεισφορές για τη διαμόρφωση της σχετικής θεματολογίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του NATO, συνέταξε τεχνικές οδηγίες για την ασφαλή διαχείριση και επεξεργασία διαβαθμισμένων πληροφοριών από εθνικούς Φορείς, κατάρτισε οδηγίες ασφαλούς χρήσης υπολογιστών για κυβερνητικούς φορείς και εταιρείες, ενώ πραγματοποίησε σειρά ελέγχων σε κρίσιμες υποδομές αποστέλλοντας τις εφαρμόσιμες σχετικές τεχνικές προδιαγραφές.

Ως Εθνική Αρχή CRYPTO η ΕΥΠ, υποστήριξε και φέτος τους φορείς του Δημοσίου και τις Ένοπλες Δυνάμεις σε θέματα κρυπτοασφάλειας και παρήγαγε τους εθνικούς κώδικες και τις εθνικές κλειδες, ενώ ταυτόχρονα εξέδωσε πλήθος πολιτικών ασφαλείας σχετικά με τη χρήση των πάσης φύσεως κρυπτογραφικών προϊόντων, αξιολόγησε και πιστοποίησε τα κρυπτογραφικά συστήματα και παρήγαγε εθνικές Στρατιωτικές Εκδόσεις Ασφαλείας, κώδικες και κλειδες για διάφορα κρυπτογραφικά μέσα.

Ως Εθνική Αρχή TEMPEST, προέβη σε ελέγχους για την τήρηση των μέτρων ασφαλείας TEMPEST σε κρίσιμες υποδομές της χώρας και πιστοποίησε αντίστοιχα εργαστήρια. Παρέσχε, επίσης, σχετική τεχνογνωσία για την προστασία από διαρροές ηλεκτρομαγνητικών και μη μεταδόσεων σε πληροφοριακά συστήματα, ενισχύοντας την ασφάλεια των ευαίσθητων δεδομένων και των επικοινωνιών της χώρας σε πλήθος δομών Υπουργείων και Περιφερειών.

Ως Εθνική Αρχή Αντιμετώπισης Ηλεκτρονικών Επιθέσεων (ΕΘΝΙΚΟ CERT) κατείχε κρίσιμο ρόλο έναντι κυβερνοεπιθέσεων σε βάρος δημοσίων φορέων της χώρας, προσφέροντας πρόληψη, έγκαιρη προειδοποίηση και αντιμετώπισή τους. Συνέταξε δεκάδες τεχνικές αναλύσεις για περιστατικά στον ελληνικό κυβερνοχώρο, που αφορούσαν επιθέσεις DDOS, Phishing E-mail, Malware, Data Breach, Defacement, Ransomware, DNS hijacking Suspicious traffic και παραβιάσεων ηλεκτρονικών υποδομών, ενώ επιπρόσθετα πραγμα-

τοποίησε σειρά εκτιμήσεων ευπάθειας (Vulnerability Assessments) σε ιστοσελίδες, ιστότοπους και εφαρμογές δημοσίων φορέων.

Τέλος, τις δράσεις αυτές έρχεται να συμπληρώσει και βελτιώσει η επικείμενη λειτουργία, του Κέντρου Επιχειρήσεων Κυβερνοασφάλειας (SOC – Security Operation Center) το οποίο θα αποτελέσει σημαντικό εργαλείο για την ενίσχυση της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο και την προστασία του κράτους από κυβερνοεπιθέσεις, αναβαθμίζοντας τη θέση της χώρας στον κυβερνοχώρο, εξοπλίζοντας την με τεχνολογίες και εργαλεία αιχμής εναρμονισμένα στα διεθνή πρότυπα.

Γ. Ισορροπία μεταξύ Ασφάλειας και Ατομικών Δικαιωμάτων

Οι υπηρεσίες πληροφοριών διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην προστασία της εθνικής ασφάλειας και στην προάσπιση του κράτους δικαίου, συνδράμοντας συγχρόνως τις αρχές επιβολής του νόμου. Προς την κατεύθυνση αυτή, η στρατηγική ασφάλειας που αναπτύσσεται και εφαρμόζεται είναι αναγκαίο να βασίζεται στον πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, με στόχο να είναι πλήρως νομιμοποιημένη και παράλληλα αποτελεσματική και βιώσιμη. Διαρκής ήταν η μέριμνα της Υπηρεσίας όχι μόνο οι ως άνω στοχεύσεις να μη βρίσκονται σε σύγκρουση, αλλά, αντίθετα, να μπορούν να εξυπηρετούνται ταυτόχρονα, χωρίς εκπτώσεις.

Η ασφάλεια και ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων δεν πρέπει να αποτελούν στόχους αλληλοσυγκρουόμενους. Αντίθετα πρέπει να συμβαδίζουν, αμοιβαία υποστηρικτικά. Οι αξίες και τα θεμελιώδη δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών πρέπει να αποτελούν τη βάση των πολιτικών ασφάλειας, ώστε να κατοχυρώνονται οι απαραίτητες διασφαλίσεις για διαφάνεια και λογοδοσία, με στόχο την πλήρη προστασία όλων των πολιτών.

Στο πλαίσιο αυτό, με τον νόμο 5002/2022 «Διαδικασία άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, κυβερνοασφάλεια και προστασία προσωπικών δεδομένων πολιτών» θεσμοθετήθηκαν καινοτόμες αλλά και ουσιαστικές ρυθμίσεις με αυστηρές εγγυήσεις και προβλέψεις για την λειτουργία της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών.

Πιο συγκεκριμένα, ορίστηκαν ειδικές προϋποθέσεις για την επιλογή του Διοικητή, ο οποίος πλέον μπορεί να είναι αποκλειστικά διπλωμάτης ή ανώτατος αξιωματικός. Ταυτόχρονα καθιερώθηκε η ακρόασή του και η γνωμοδότηση για τον διορισμό του από την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής.

Επίσης, αυστηροποιήθηκε το πλαίσιο για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών με την εμπλοκή δύο (2) ανώτατων εισαγγελικών λειτουργών στη διαδικασία, ενώ εξειδικεύθηκε νομοθετικά ο όρος «εθνική ασφάλεια». Ως «λόγοι εθνικής ασφαλείας» ορίζονται πλέον οι λόγοι που συνάπτονται με την προστασία των βασικών λειτουργιών του κράτους και των θεμελιωδών συμφερόντων των Ελλήνων πολιτών, όπως, ιδίως, λόγοι σχετικοί με την εθνική άμυνα, την εξωτερική πολιτική, την ενεργειακή ασφάλεια και την κυβερνοασφάλεια.

Περαιτέρω, ειδικά για την άρση του απορρήτου που αφορά πολιτικά πρόσωπα, απαιτείται διαπίστωση άμεσης και εξαιρετικά πιθανής διακινδύνευσης της εθνικής ασφαλείας και

άδεια του Προέδρου της Βουλής, ενώ έπειτα από τρία χρόνια ο πολίτης μπορεί να ζητήσει τη γνωστοποίηση του σε βάρος περιοριστικού μέτρου, (δηλ. της άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας), υπό την προϋπόθεση ότι δεν διακυβεύεται ο σκοπός για τον οποίο αυτό διατάχθηκε.

Τέλος, απαγορεύτηκε η διακίνηση λογισμικών και συσκευών παρακολούθησης, με την χρήση αυτών από ιδιώτες να μετατρέπεται σε κακούργημα και την εμπορία και απλή κατοχή να χαρακτηρίζονται ως πλημμελήματα. Επιπλέον, τα κακόβουλα λογισμικά και οι συσκευές παρακολούθησης καταγράφονται σε ειδικό κατάλογο, ενώ οι όροι τυχόν προμήθειας λογισμικών παρακολούθησης από το Δημόσιο θα πρέπει να καθοριστούν νομοθετικά.

Η μετεξέλιξη της Υπηρεσίας

1. Η αναδιάρθρωση δομών και λειτουργιών

Αποτελεί επιτακτική ανάγκη οι δομές και λειτουργίες μιας Υπηρεσίας πληροφοριών να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προκλήσεις της εποχής, προσαρμοζόμενες στις διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα από τις δράσεις και επιδόσεις της. Για αυτό και βασική προτεραιότητα της Διοίκησης την περίοδο που εξετάζεται ήταν η καταγραφή των αδυναμιών και η ανάληψη πρωτοβουλιών για τη θεραπεία τους. Στο πλαίσιο αυτό είναι ήδη σε εξέλιξη οργανωτικός εκσυγχρονισμός της Υπηρεσίας, με τη δημιουργία νέων εσωτερικών δομών αλλά και δομικών αλλαγών στον τρόπο λειτουργίας των υφιστάμενων, μέσω εισαγωγής καινοτόμων διαδικασιών σε επιχειρησιακό επίπεδο, επιτελικής λειτουργίας της υπηρεσίας σε σύγχρονα πρότυπα, καθώς και ψηφιακής και διοικητικής αναβάθμισης, τοποθετώντας τον ανθρώπινο παράγοντα – δηλαδή το προσωπικό της – στο επίκεντρο.

Προς την κατεύθυνση αυτή ήταν και η αλλαγή στον αριθμό (από 3 υποδιοικητές σε 2) αλλά και στις αρμοδιότητες των δύο νέων υποδιοικητών, οι οποίοι έλαβαν τα χαρτοφυλάκια των Εξωτερικών Υποθέσεων και της Εσωτερικής Ασφάλειας αντίστοιχα, ενισχύοντας έτσι την επιχειρησιακή αναβάθμιση και λειτουργία της Υπηρεσίας, αλλά και τον διακριτό διττό ρόλο της, αφού, η ΕΥΠ είναι από τις Υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται τόσο στον τομέα των Πληροφοριών (Intelligence), όσο και της Ασφάλειας (Security), με το έργο της να εστιάζει τόσο σε εξωτερικές όσο και σε εσωτερικές απειλές.

Επίσης, ήδη στελεχώθηκαν θέσεις συνδέσμων της Υπηρεσίας σε επιλεγμένες θέσεις του εξωτερικού για την προώθηση της συνεργασίας στον τομέα των πληροφοριών αλλά και τη διαμόρφωση καλύτερης εικόνας για τις χώρες ενδιαφέροντος μας. Παράλληλα για την πιο αποτελεσματική λειτουργία της Υπηρεσίας έχει αρχίσει να εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα αναδιάρθρωσης της παρουσίας της ανά την επικράτεια.

Το σύνολο των δομικών αλλαγών αποτυπώνεται σε σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος που περιγράφει την αναδιάρθρωση και το οποίο ήδη έχει τύχει κατάλληλης επεξεργασίας. Με την υπογραφή και δημοσίευσή του θα τεθούν τα θεμέλια για μια νέα σύγχρονη Υπηρεσία Πληροφοριών, πάντα στο καθήκον της εθνικής ασφάλειας της χώρας, αλλά καλύτερα

προσαρμοσμένη στις ανάγκες της εποχής.

Τέλος, συνεχής ήταν και προσπάθεια αναβάθμισης των τεχνολογικών δυνατοτήτων και πληροφοριακών συστημάτων, των ανά την επικράτεια μονάδων αλλά και της κεντρικής Υπηρεσίας, με στόχο την καλύτερη δυνατή εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της τεχνολογίας, προς όφελος της βέλτιστης συλλογής και διασταύρωσης πληροφοριών, με καινοτόμες μεθόδους και μέσα, συχνά δικής μας επινοήσης. Σταθερός στόχος είναι η πιο έγκαιρη και αποτελεσματική άντληση στοιχείων, η ασφαλέστερη δυνατή επικοινωνία και η καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων συνεργασίας με συνεργαζόμενους φορείς στη διάθεση των οποίων συχνά θέτουμε και την τεχνογνωσία της Υπηρεσίας.

2. Η ποιοτική αναβάθμιση του στελεχιακού δυναμικού

Οι σημαντικές αλλαγές στις επικρατούσες συνθήκες, που λαμβάνουν χώρα τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό γεωπολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον καθιστούν αδήριτη την ανάγκη της εκπαίδευσης. Η τεχνολογική πρόοδος, οι σύγχρονες απαιτήσεις, ο αναγκαίος επανασχεδιασμός των λειτουργιών και των οργανωτικών δομών επιβάλλουν νέες ειδικότητες, νέες γνώσεις και εφαρμογή νέων μεθόδων και διαδικασιών εκτέλεσης έργου.

Το ανθρώπινο δυναμικό της Υπηρεσίας, όπως και κάθε Οργανισμού είναι το κύριο μέσο για την αποτελεσματική λειτουργία μας. Η εξέλιξη, εκπαίδευση, αξιολόγηση και καλύτερη δυνατή αξιοποίησή του απετέλεσε σταθερό στόχο της Διοίκησης, την υπό εξέταση περίοδο. Αναλήφθηκε ήδη σειρά πρωτοβουλιών, ενώ έχουν σχεδιασθεί και σταδιακά υλοποιούνται, και άλλες, με στόχο τη διαρκή βελτίωση της κατάρτισης και απόδοσης του συνόλου του προσωπικού, ώστε ακριβώς να είναι όσο γίνεται καλύτερα προετοιμασμένο έναντι των απαιτήσεων μιας σύγχρονης Υπηρεσίας. Παράλληλα, διαρκής είναι η συμμετοχή του προσωπικού σε επιλεγμένες εκπαιδεύσεις που οργανώνονται με ξένες ομόλογες Υπηρεσίες με ιδιαίτερη έμφαση σε τομείς όπως οι υβριδικές απειλές, η κυβερνοκατασκοπεία, η ανίχνευση και εξουδετέρωση απειλών εκ των έσω, οι επιχειρήσεις επιρροής και κοινωνικής μηχανικής, οι αντιτρομοκρατικές στρατηγικές, κ.α.

Ιδιαίτερης σημασίας όμως είναι και η εκπαίδευση που παρέχει η ΕΥΠ σε στελέχη ομολόγων Υπηρεσιών από την οποία αντλούν, επίσης πολύτιμη εμπειρία και τα στελέχη της.

Επίσης, η Υπηρεσία ανταποκρινόμενη στις εξελίξεις, υιοθέτησε μία σύγχρονη φιλοσοφία και ένα νέο μοντέλο για την κατάρτιση των στελεχών της, με εμβληματική πρωτοβουλία προς την κατεύθυνση αυτή, την ίδρυση Ακαδημίας Πληροφοριών και Αντικατασκοπείας. Άλλωστε, η άρτια επιστημονική και επαγγελματική εκπαίδευση του προσωπικού, η κατάρτιση, η επιμόρφωση και η συντήρηση των ήδη κτηθεισών εξειδικευμένων γνώσεων συμβάλλει στην αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων του.

Πέραν του ανωτέρω σχεδιασμού, η Υπηρεσία σε συνεργασία με την ακαδημαϊκή κοινότητα και ομόλογες Υπηρεσίες, με γνώμονα τη διαρκή εξέλιξη των στελεχών της, παρείχε εκπαιδεύσεις σε επιλεγμένα στελέχη λοιπών εθνικών φορέων.

Όμως έχουν τη σημασία τους και οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν και συνεχίζουν να καταβάλλονται, όχι μόνο για την προστασία της υγείας αλλά και για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την εξυπηρέτηση εργασιακών αναγκών του προσωπικού, με στόχο τη διευκόλυνση της καθημερινότητας, την ανάπτυξη αισθήματος συλλογικότητας και τελικά της βελτίωσης της ποιότητας ζωής, μέσω δημιουργίας υποδομών και εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης του.

3. Το άνοιγμα στην κοινωνία και η βελτίωση της εικόνας της Υπηρεσίας

Η αναγνώριση και συνειδητοποίηση από την ευρύτερη κοινωνία της εθνικής αποστολής της Υπηρεσίας μας, επίσης αποτελέσσε κεντρικό στόχο μας, την περίοδο που εξετάζει η έκθεση αυτή. Ήταν σημαντικό, ιδίως όταν είχε προηγηθεί μια κρίση που κλόνισε την αξιοπιστία της και την εμπιστοσύνη των πολιτών, να επιχειρηθεί η ενίσχυση του κύρους και η βελτίωση της εικόνας της Υπηρεσίας. Σε αυτό το πλαίσιο δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση σε αρχές όπως η διαφάνεια στη διακυβέρνηση, η λογοδοσία και η εξωστρέφεια, προσαρμοσμένες βέβαια στον ρόλο και στην ιδιαιτερότητά της.

Για την ενίσχυση της εξωστρέφειας και την προβολή της σε διεθνές επίπεδο, με στόχο τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης της κοινής γνώμης και για την ενημέρωση της κοινωνίας για σε θέματα εθνικής ασφάλειας, προβλέφθηκε η σύσταση και λειτουργία Γραφείου Τύπου και Επικοινωνίας. Το Γραφείο είναι αρμόδιο, μεταξύ άλλων, για την προβολή του έργου της Υπηρεσίας, την ενημέρωση του κοινού για τις δράσεις της και την ανάδειξη των κινδύνων για την εθνική ασφάλεια και παρά το γεγονός πως η λειτουργία του, αναγκαστικά, είναι προσαρμοσμένη στις «ιδιαιτερότητες» της Υπηρεσίας, ήδη μπορεί να επιδείξει απτά αποτελέσματα. Όπως αποδεικνύεται από την κάλυψή των ΜΜΕ θεμάτων ενδιαφέροντος και αρμοδιότητας της αλλά και επιλεγμένων ενεργειών της. Στην ίδια λογική εντάσσεται και η καθιέρωση ετήσιας έκθεσης.

Ιδιαίτερης σημασίας όμως αναμένεται να αποδειχθεί και η σχεδιαζόμενη λειτουργία κέντρου επισκεπτών/μουσείου, το οποίο θα ενημερώνει το κοινό για την ιστορία και αποστολή της Υπηρεσίας, ευαισθητοποιώντας το για τα κρίσιμα θέματα που αντιμετωπίζει. Οι σχετικές επαφές και εργασίες έχουν ήδη δρομολογηθεί.

Αντίστοιχο αντίκτυπο ελπίζεται ότι θα έχει και η προγραμματισμένη κατάλληλη αξιοποίηση του αρχείου της ΕΥΠ.

Για την ενίσχυση της αξιοκρατίας, την εμπέδωση αισθήματος δικαιοσύνης, αλλά και των αξόνων της λογοδοσίας και της διαφάνειας, καταλυτικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει η λειτουργία Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, που η σύστασή της έχει ήδη προβλεφθεί και μεθοδεύεται. Η λειτουργία ενός μηχανισμού εσωτερικού ελέγχου θα αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο, που πέραν της διερεύνησης τυχόν επιλήψιμων συμπεριφορών, θα συνδράμει καθοριστικά στον έγκαιρο εντοπισμό κενών ασφαλείας, στη βελτίωση διαδικασιών και στον περιορισμό ή την αποφυγή λανθασμένων ενεργειών ή παραλείψεων, τα οποία θα μπορούσαν δυνητικά να λειτουργήσουν ως τροχοπέδη στην εύρυθμη λειτουργία της Υπηρεσίας. Ο εσωτερικός έλεγχος θα αποτελέσει μια ανεξάρτητη, αντικειμενική και αδιάβλητη δραστηριότητα, που θα συμβάλει στην ενίσχυση και προστασία του κύρους και του γοήτρου της Υπηρεσίας.

Ε. Προετοιμασία για τις προκλήσεις του αύριο

Σε ένα κόσμο που μεταβάλλεται διαρκώς και δυναμικά, αποτελεί βασικό καθήκον της Υπηρεσίας η συνεχής προετοιμασία και προσαρμογή της στη διαγραφόμενη ατζέντα των κρίσεων του μέλλοντος, καθώς και η καλύτερη δυνατή προετοιμασία της έναντι και των νέων διαγραφόμενων απειλών από την χρήση τεχνολογικών προϊόντων, που μπορεί να απειλήσουν με οπουδήποτε τρόπο κρίσιμες υποδομές μας.

Η Υπηρεσία αναζητά τους καλύτερους δυνατούς τρόπους και προϋποθέσεις για τη συμμετοχή της, σε ένα σύστημα αποτελεσματικής διαχείρισης τέτοιων κρίσεων και το συντονισμό των αντίστοιχων δράσεων, διερευνώντας όλες τις δυνατότητες εκμετάλλευσης νέων τεχνολογιών αλλά και χρηματοδοτικών εργαλείων. Καθοριστικός στον τομέα αυτό έχει αποδειχθεί ο ρόλος του Κέντρου Τεχνολογικής Υποστήριξης, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΚΕ.Τ.Υ.Α.Κ.), που αποτελεί διακριτό τμήμα της Υπηρεσίας μας και έχει αποκτήσει σημαντική εμπειρία στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων, αλλά και διεξαγωγής εφαρμοσμένης έρευνας στον τομέα της προστασίας της εθνικής ασφάλειας.

Μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις του παρόντος, αλλά και του μέλλοντος αποτελεί η κλιματική κρίση που μπορεί να οδηγήσει σε διακρατικές και ενδοκρατικές συγκρούσεις ή ακόμα να συμβάλει στην όξυνση των ήδη υπάρχουσών. Η κλιματική κρίση αναμένεται να πλήξει ποικιλοτρόπως την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου και κατ' επέκταση την Ελλάδα. Η σημαντικότερη μακροπρόθεσμη βλάβη θα είναι η ερημοποίηση μεγάλων περιοχών και οι συνακόλουθες συνέπειες για τα υδάτινα αποθέματα, τον τουρισμό, την αγροτική παραγωγή και την ποιότητα ζωής εν γένει.

Η εξέταση της κλιματικής αλλαγής ως πολλαπλασιαστικού παράγοντα για την αποσταθεροποίηση και η επιδείνωση της κατάστασης ασφαλείας σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές συγκεντρώνει το ενδιαφέρον των Υπηρεσιών Πληροφοριών, ανά τον κόσμο, καθώς και των διεθνών οργανισμών. Η ΕΥΠ προβαίνει και αυτή στη σφαιρική εξέταση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής σε συνάρτηση με το περιβάλλον ασφαλείας.

Υπό αυτό το πρίσμα, η Υπηρεσία πραγματοποιεί ήδη μελέτες με εστίαση στην ανάπτυξη των επιμέρους υφιστάμενων απειλών αλλά και αυτών που δύναται να ανακύψουν ως απόρροια της κλιματικής κρίσης. Στη βάση των πορισμάτων των μελετών αυτών είναι σε εξέλιξη συνεργασία με ομόλογες υπηρεσίες με στόχο την από κοινού πρόληψη και αντιμετώπιση των επακόλουθων από την κλιματική κρίση φαινομένων, τα οποία δύναται να αποτελέσουν αποσταθεροποιητικούς παράγοντες για την εθνική αλλά και την παγκόσμια ασφάλεια.

Στο κομμάτι των νέων απειλών ενδιαφέρον παρουσιάζουν γεγονότα που μπορεί να αποτελέσουν κινδύνους ασφαλείας που απορρέουν από τη χρήση τεχνολογικών προϊόντων και εγκατάσταση συστημάτων παρακολούθησης σε κρίσιμες υποδομές της χώρας, ενώ είναι υπαρκτό και το ενδεχόμενο δημιουργίας διαδικτυακών πυλών μέσω των οποίων μπορούν να πραγματοποιηθούν στοχευμένες κυβερνοεπιθέσεις. Επίσης, στον τομέα αυτό εντάσσονται και οι χημικές, βιολογικές, ραδιολογικές και πυρηνικές απειλές (ΧΒΡΠ), αποτελώντας σημαντικούς κινδύνους στον σύγχρονο κόσμο.

Ακόμα μία πρόκληση αποτελεί και η αντιμετώπιση και αναγνώριση απειλών εκ των έσω (insider threats) οι οποίες, αφορούν άτομα ή ομάδες ατόμων που έχουν πρόσβαση σε ευαίσθητα εθνικά περιουσιακά στοιχεία, διαβαθμισμένες πληροφορίες ή κρίσιμης σημασίας υποδομές και ενεργούν σκόπιμα ενάντια στα βέλτιστα συμφέροντα της χώρας μας. Η σημασία των απειλών αυτών δεν πρέπει να υποτιμάται, καθώς έχουν τη δυνατότητα να προκαλέσουν σοβαρές ζημιές, να προκαλέσουν διαρροές κρατικών μυστικών, ή να διαταράξουν βασικές υπηρεσίες που είναι κρίσιμες για τη λειτουργία του Κράτους. Η αντιμετώπιση των απειλών εκ των έσω, αποτελεί βασική προτεραιότητα και είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη της κυριαρχίας και της ασφάλειας της χώρας μας.

Εννοείται ότι, πρόκληση για την Εθνική Ασφάλεια αποτελούν και διάφορες επενδυτικές δραστηριότητες κυρίως όταν αφορούν κρίσιμες υποδομές, αλλά και προγράμματα χορήγησης υπό συγκεκριμένους όρους προνομίων σε σχέση με είσοδο και παραμονή στην χώρα μας, απαιτώντας πάντοτε εγρήγορση.

Πέραν των «κλασσικών» απειλών για την εσωτερική ασφάλεια, η θεματική ατζέντα των κρίσεων του μέλλοντος αφορά σε ένα ευρύ φάσμα προβλημάτων που μπορεί να προέρχονται από πολιτική, οικονομική, κοινωνική αστάθεια στο εγγύς της Ελλάδας περιβάλλον, αλλά και στο εσωτερικό της χώρας. Είναι λοιπόν απαραίτητο να υπάρξει οργάνωση του συστήματος διαχείρισης κρίσεων και καθορισμός επικαιροποιημένων διαδικασιών συντονισμού των επιχειρησιακών κέντρων, στη λογική της ολιστικής διαχείρισης. Κομβικής σημασίας αναμένεται να αποδειχθεί η εκπαίδευση αρμοδίων στελεχών, η ενσωμάτωση τεχνογνωσίας, η επίτευξη διακλαδικότητας μεταξύ των συναρμόδιων φορέων, αλλά και οι διεθνείς συνεργασίες, με στόχο πάντα την όσο πιο σημαντική αντιμετώπιση, όχι μόνο των παραδοσιακών αλλά και των σύγχρονων απειλών και κινδύνων. Η ΕΥΠ θεωρεί καθήκον της να χρησιμοποιήσει όλες τις δυνατότητες στην κατεύθυνση αυτή.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ανωτέρω καταγραφή τομέων δράσης είναι αναγκαστικά επιλεκτική και ελλιπτική, όπως επιτάσσει η φύση και η λειτουργία μιας Υπηρεσίας Πληροφοριών. Άλλωστε, είναι γνωστό και επιβεβαιώθηκε την περίοδο που εξετάζει η έκθεση αυτή, αλλά και εντελώς πρόσφατα, ότι οι τυχόν αστοχίες και αποτυχίες των Υπηρεσιών Πληροφοριών και Ασφαλείας σε όλο τον κόσμο τυχάνουν ιδιαίτερης κάλυψης και προβολής από τα Μ.Μ.Ε. και δικαίως απασχολούν την κοινή γνώμη. Αντίθετα, οι δράσεις μιας Υπηρεσίας Πληροφοριών, και βεβαίως και οι επιτυχίες της, καθώς αυτές λειτουργούν κυρίως προληπτικά, συνήθως δεν γνωστοποιούνται, παρά μόνο σε αυτούς, που πρέπει να τις γνωρίζουν, ακόμα και αν οι συνέπειές τους, αγγίζουν όλους μας.

Η δημοσίευση όμως της έκθεσης αυτής όσο και αν, υποχρεωτικά, η χρησιμοποιούμενη φρασεολογία δεν μπορεί να περιγράψει, παρά μόνο σε γενικές γραμμές, βασικούς τομείς δράσης και προτεραιότητες, ελπίζεται να βοηθήσει στην συνειδητοποίηση, από όσο γίνεται ευρύτερο κοινό, της σημασίας που έχει για την χώρα η Εθνική Ασφάλεια, του εύρους των σύγχρονων απειλών και της ανάγκης μιας αποτελεσματικής θωράκισης της χώρας έναντι των απειλών αυτών, στην αντιμετώπιση των οποίων, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών θα συμβάλλει με όλα της τα μέσα.

